

כתובת האתר של ישיבת "אשרי האיש" – ההרצאות של הרב יוסף צ. בן-פורת

www.emuna.info

שיחתו השבועית של

ראש הישיבה – הרב יוסף צ. בן-פורת

**יעקב אבינו – ממנו חנוכה להישרדותנו בגלות!
פרשת תולדות, שנת תשע"ו**

לא ברור למה יעקב נשלח לחרן

בסוף פרשתנו, קוראים אנו שיצחק ורבקה הורו ליעקב לעזוב את ארץ ישראל, ולשים פעמיו אל פדן-ארם לבית לבן. הדבר מפליא מאוד, שהרי יצחק אע"ה, לא יצא מארץ ישראל כלל וכלל, והסיבה שבגללה הוא שולח את בנו, גם היא לא ברורה: "קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמו וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמו" (ברי כח, א). שהרי לשם כך, אפשר לשלוח שליח, כשם שאליעזר הביא אשה עבור יצחק, כך אפשר להביא אשה עבור יעקב, מבלי שיצטרך לצאת מארץ הקודש. גם הסיבה שנתנה רבקה אע"ה: "הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך: ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה" (שם כז, מב-ג). ניתנת להפרכה, והראיה, שהרי בדרכו של יעקב לחרן, ארב לו אליפז, שנשלח על ידי אביו עשו, כדי להורגו. כמעט שעשה זאת! אלא, שנעתר לבקשת יעקב, נטל את כל כספו, ומאחר ועני חשוב כמת, חזר ודיווח לאביו, שאכן הרג את יעקב. ולא זו בלבד, אלא שאף עד חרן יכולים להגיע שליחיו של עשו, כדי 'לחסל' את יעקב, כפי שעושים הפושעים גם כיום, ששולחים רוצחים עד קצווי תבל, כדי להרוג 'מבוקשים'. וההוכחה הטובה ביותר היא, שהרי אף שכשחזר לאחר עשרים ושתיים שנה, עדיין רצה עשו להורגו, נמצא, שהבריחה ארוכת-השנים, לא הייתה פתרון לסכנה שבאה מצדו של עשו.

ומאידך, עצם היציאה מארץ הקודש ליארץ העמים, מהווה הורדה בדרגת קדושתו של האדם. המגורים בביתו של לבן הינם, סיכון רוחני לכל אדם, ודאי, ליעקב אשר מאז היוולדו 'עזב עול החשבונות הרבים' (יעוין רמב"ם, מלכים יג, יב), לא חמד את מנעמי החיים והיה כולו קודש קודשים, "איש תם יושב אהלים" (שם כה, כז). לאור כל זאת, חייבים אנו למצוא סיבה כבדה ורצינית, לשליחת יעקב לחרן! למרות, שבתורה נקובות הסיבות דלעיל, הרי זו דרכה של תורה, לכתוב הדברים בדרך הפשט, בכדי שיהיו מובנים גם להדיוטות ולתינוקות של בית-רבן, ולהשאיר את הטעמים האמיתיים כמוסים, שעליהם נאמר "שבעים פנים לתורה".

האבות הורישו לנו את כוחות-הנפש

הרמב"ן נתן לנו מתווה, להבין את אופן התנהלותם של האבות הקדושים, אשר כל מהלך חייהם היה מופנה עם הפנים לעתיד. חכמינו רמזו זאת במשפט רב-משמעות: מעשי אבות סימן לבנים.

"ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם אומר לך כלל תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול, הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה, ואמרו (תנחומא ט) **כל מה שאירע לאבות סימן לבנים**, ולכן יאריכו הכתובים בספור המסעות וחפירת הבארות ושאר המקרים, ויחשוב החושב בהם כאלו הם דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים **ללמד על העתיד**, כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלשת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא לזרעו" (בראשית יב, ו).

והנה, כל אחד מהאבות הק' הנחיל לכלל ישראל, כוח מסוים. אברהם – אבי האמונה, שמסר נפשו לכבשן האש, ואף את בנו יחידו לא חסך מלהקריב לקורבן, השריש בכל אחד ואחד מישראל, **את הכוח למסור את נפשו ואת כל אשר לו, על קדושת שמו יתברך**. יצחק – שהיה 'עולה תמימה', שעלה על גבי המזבח, הוא בחינת 'יראה', "וַיִּפְחַד יִצְחָק" (שם לא, מב), הנחיל לכל אדם מישראל **את הכוח לפרוש מכל ענייני העוה"ז, ולהקדיש את עצמו לעבודת ה'** באופן מוחלט. יעקב – הוא זה שהנחיל לעם ישראל **את הכוח, לשרוד למרות הימצאו אלפי שנים בגלות!**

הגלות הראשונה, הייתה גלות מצרים, אותה החלו יעקב ובניו, שנמשכה מאתיים ועשר שנה. הגלות השנייה החלה, כבר בתקופת הבית הראשון. יהודי תימן ויהודי ג'רבה אשר בטוניס, מסורת בידם, שכבר מימי הבית הראשון מצויים הם שם. הגלות השנייה, שהפכה למוחלטת אחר חורבן הבית הראשון, פיזרה את עמנו בכל העולם העתיק. הגלות השלישית, שלאחר חורבן הבית השני, הפיצה אותנו לכל עבר, על פני כל כדור הארץ, עד שהתקיים בנו הפסוק: **"הֲיִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצָּה הַשָּׂמַיִם"** (דברים ל, ד).

כל העמים התבוללו זה בזה זולת ישראל, ששרוד אלפי שנים

ונפרט עניין זה: תופעה זאת שמתקיימת אצל עם ישראל, שמפוזר ומפורד בין הגויים, אין לה אח ורע בתולדות האנושות. כל אדם, או קבוצת אנשים, הנמצאת בתוך חברה שונה, נוטים להתבולל ולאמץ לעצמם את אורחות החיים של העם בקרבו הם חיים. וכך למדנו במשנתו של רבינו משה בן מימון ז"ל (הלי' דעות ו, א):

"דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו

וחביריו ונוהג במנהג אנשי מדינתו".

הרמב"ם ידוע ומפורסם, כמי שדקדק בכל מילה ומילה ובכל אות ואות, ולכן כינוהו רבותינו את סגנון כתיבתו: 'לשונו הזהב'. ואם כותב הוא, "דרך ברייתו של אדם" – פירוש, שנטיית האדם לחקות את אורחות החיים של סביבתו, היא חלק מתכונות

היסוד בהן נברא. ואכן, משה אמת ותורתו אמת, ומאז שחר ההיסטוריה, עדים אנו לנדידות לאומים, שאבד זיכרם בתוך הקהלים אליהם הגיעו.

אך ורק, יוצא מן הכלל אחד מוכר בדפי דברי הימים, הלוא הוא עם ישראל, אשר שרד עד היום הזה, למרות שסיכויי הישרדותו היו הנמוכים ביותר!

עם שהוא מפוזר ומפורד בין העמים, דתו שונה לחלוטין, לבושו משונה, מתנזר הוא ממאכלי השכנים, עובד הוא רק ששה ימים, חולם הוא לחזור למולדתו בארץ מרחקים, שפתו עתיקת יומין, נכתבת היא מימין לשמאל ועוד כהנה וכהנה הבדלים גדולים ומאוד משמעותיים, היה צריך להיעלם מהר מאוד ולהתבולל בקרב העמים. והנה, עדים אנחנו, שעם זה שרד, בעוד אימפריות גדולות ואדירות, עמים עתיקים וחזקים נעלמו, עד כי אבד זכרם לחלוטין. כוח זה קבלנו מיעקב אבינו, בחיר שבאבות, שחי עשרים ושתיים שנה בגלות. בניגוד לאברהם ויצחק שבנו וחינו את בניהם בארץ הקודש, הרי שיעקב בנה את ביתו בארץ ניכר, ושם בתוך סביבה של עובדי עבודה זרה, בתוך עולם של שקר וטומאה, חנך את בניו לחיי קדושה וטהרה. **ומכאן, נחלנו אנו, בניו ובני בניו, את הכוח להמשיך ולחיות אלפי שנים בגלות**, ולהישאר שלמים בתורה ויראת שמים, עובדי ה' באופן הנעלה ביותר.

הבה נבחן, כיצד עושים זאת, כיצד נשמרים מעולם זר ומנוכר?

למה יעקב משתהה בישראל ולא נוסע מיד לחרן?

הנה דבר פלא, כשנשלח יעקב על ידי הוריו לחרן, היה בן שישים ושלוש וכשהגיע לשם היה בן שבעים ושבע, וחידה היא, וכי ארכה לו הדרך ארבע עשרה שנה? חז"ל פתרו את התעלומה באמרו: "הא למדת שאחר שקבל את הברכות נטמן בבית עבר י"ד שנים... ללמוד תורה ממנו" (רש"י כח, ט). וכל השומע זאת, תמוה יתמה!

א. הרי יעקב הוזהר על ידי אמו, שיש סכנת נפשות בהימצאותו בארץ ישראל, לכן עליו לנוס מהרה לחו"ל, אם כן, למה אין הוא ממהר לעשות כמצוותה?!

ב. אם הוא נשאר בישיבה י"ד שנים, למרות שכל בר-דעת מבין, **שזה המקום הראשון שעשו אמור לחפשו**, שהרי היכן ישהה יעקב, אם לא בישיבה?! הווה אומר, שהוא לא פחד. אם כן, למה לאחר תקופה כה ארוכה, הוא נוסע לחרן, הרי הוא יכול להישאר הלאה בישיבה ולשלוח שליח להביא לו אשה, כמו שהתבאר לעיל, שהרי ברור שיעקב לא שש, בלשון המעטה, לרדת לגלות.

ג. יעקב נצטווה על ידי אביו לנסוע לחרן כדי לשאת אשה. הרי לפנינו מצוה כפולה, שתי מצוות גדולות וחשובות מאד: האחת כבוד-אב, השניה לשאת אשה. הכיצד, אין הוא ממהר לעשותן? שהרי "כל מעשיהם של צדיקים תמיד במהירות" (מס"י, פ"ז), ומה עוד שאביו נשא אשה, כשהיה בן ארבעים, ואילו, הוא לא די שלא

התחתן בגיל ארבעים, אלא שאף בגיל ס"ג אין הוא ממחר לעשות כן, אלא הולך ללמוד עוד י"ד שנים, יומם ולילה! הלוא דברים בגו!

ד. הרי יעקב כבר למד תורה אצל אברהם ויצחק אע"ה כשישים שנה. וכי לא למד דיו, כדי שיהיה בשל לשאת אשה? שהרי ברור כשמש, שמה שכבר הספיק ללמוד בחיר שבאבות, לא יספיק ללמוד אדם רגיל באלפי שנות לימוד. אם כן, למה כל כך חיוני עבורו ללמוד עוד י"ד שנים? ולא סתם לימוד, אלא יומם ולילה עד כלות הנפש! (רש"י כה, יא).

ה. למה למד דווקא י"ד שנים, לא פחות ולא יותר, הלוא דבר הוא? והנלע"ד בביאור העניין: מספר השנים המקורי שאמור היה יעקב להיות בבית לבן הוא, י"ד שנה. שהרי בתום תקופה זו ביקש לחזור לארץ ישראל: "וַיְהִי פֶּאֶשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבֵן שְׁלַחֲנִי" (כ, כה), ופירש"י: "משנולד יוסף בטח יעקב בהקב"ה ורצה לשוב".

יעקב הלך ללמוד את תורת "חוץ-לארץ"

יעקב פחד מאוד ללכת לארם-נהריים הרוויה באלילים ובעבודה זרה. אמנם, נכון, שהוא למד כשישים שנה אצל אביו וסבו, אולם זאת הייתה **"התורה של ארץ ישראל"**, של אדם השוכן בטח, בחברת צדיקים קדושים. אולם, כרגע, לאחר שיחתו עם אביו ואמו, הוברר לו, שהוטלה עליו משימה כבדה ונוראה. עליו ללכת ליי"ד שנים, לביתו של לבן הארמי, הידוע ומפורסם ברמאותו, בעוד שמהותו של יעקב היא "אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֶהְיֶה" (כה, כז) וכולו אמת – "תִּתֶּן אֶמֶת לַיַּעֲקֹב" (מִיכָה ז, כ). עליו להימצא במקום חושך ואפלה רוחנית, ולהתמודד עם חברה עוינת ואווירה של כפירה. ולא עוד, אלא שעליו להוליד ולחנך שניים עשר בנים, שעתידיים להיות עמודי התמך של עם ה'. ואוי לו, אם מיטתו לא תהיה שלימה!

כיצד, מתמודדים עם משימה כה קשה? את התורה הזאת טרם למד. הוא הלך אפוא, לישיבת "שם ועבר". אמנם, שם בן נח, כבר לא היה בחיים, אולם, עבר המשיך לעמוד בראש הישיבה. שם למד הוא, **כיצד הצליחו נח ובניו להישאר צדיקים ותמימים**, גם בדורות שכולם היו פושעים וחטאים. באיזה אופן הצליחו להתמודד עם הלעג והקלס של בני דורם, עם הכפירה והאפיקורסות של 'חכמי' תקופתם. עם התאוות חסרות-הרסן ועם הגזל חסר-המעצורים של בני גילם. **כנגד י"ד שנים, שאמור הוא להימצא במקום הטומאה, חייב הוא להתכונן י"ד שנים במקום הקדושה**. אותן שנים היו כמו חיסון שנוטל האדם, אשר מיועד ללכת למקום מחלות.

הצבא בנוי על שני סוגי לוחמים. החייל הרגיל והמצוי, יודע להילחם רק אם הוא נמצא בתוך קבוצת חיילים: כשהוא, מחלקה, פלוגה, גדוד וכיוצ"ב. אולם, בגפו אין יודע כיצד להילחם, והוא גם, פוחד להישאר לבד בתוך שטח האויב. הסוג השני של הלוחמים,

הם חיילים נבחרים ביותר, ומכונים "אנשי-קומנדו". הם אנשים אמיצים מאוד, שעמדו במבחנים קשים ביותר, הם מיומנים להילחם בגפם, בעומק שטח האויב. כל זמן שיעקב חשב, שחיינו יעברו עליו, כמו על יצחק אביו, בבית צדיקים וקדושים, הרי שהיה עליו ללמוד את תורת הלחימה ביצר הרע הרגיל. אולם, משהתברר לו, שעליו לצאת למלחמה, יחיד אל מול רבים, כנגד עולם ומלואו, הרי שעליו ללמוד שיטות לחימה מסוג אחר. שכן, **עליו להיות**, לוחם בודד – **"איש קומנדו"**! ואל יפלא בעיניכם, שאני משתמש במונחים מעולם הצבא, שהרי כך קראו הרמח"ל ז"ל ליצר הרע: **"איש מלחמה"** הוא ומלומד בערמימות" (מס"י, פ"ב). גם רבינו בחיי ז"ל, התבטא במונחים האלה: "אמרו לו: ומה היא **המלחמה הגדולה**? אמר להם: מלחמת היצר וחייליו" (חובת הלבבות השער החמישי, פ"ה).

ואכן, לאחר י"ד שנים, יעקב אע"ה, הרגיש את עצמו מוכן למלחמה ממושכת בת י"ד שנים, שבסופו של דבר נמשכה עשרים שנה, עד **בריחתו מלבן** בטרם יחוסל' על ידו. יעקב הוא זה שהנחיל לכלל ישראל לדורותיו את הכוחות הרוחניים הפנימיים, לחיות בגלות, להילחם כנגד 'שבעים שרים' של טומאה ולנצח אותם, כמו שניצח יעקב.

קושי גדול הוא להתגבר על לעג וקלס של הכופרים

יתכן להוסיף נופך, שהסיבה שיעקב שהה בישיבת שם ועבר עד גיל שבעים ושבע מפני, ששבע מסמל את השלימות שבטבע. וכשיעקב הפך להיות שלם, אז היה ראוי להעמיד את י"ב השבטים, אשר היו גם הם שלמים. אז כשהיה בן ע"ז שנים, הגיע לשיאה של **עזות**-דקדושה, כמו שאמרו חז"ל: **"הוי עז פְּנֵמֶר... לַעֲשׂוֹת רָצוֹן אֲבִיךָ שְׁבַשְׁמִים"** (אבות פ"ה, מ"ב), שבכוחה הצליח לגבור על העזות-דטומאה, שהייתה בחרן.

אולם, עלינו ללמוד מישראל סבא, כיצד מנהלים מלחמה זו.

נפנה לעיין בדברי קודשו של מרנא רבינו אליהו זצוק"ל מוילנא:

"שני יצר הרע יש לאדם: אחד מבחוץ ואחד מבפנים. מבחוץ הוא העולם,

שבעת שישים מגמת נפשו לעבודת השם יתברך ילעגו עליו ובפיהם ידברו למה

לך זה? והוא היצר הרע מבחוץ וכמו שנאמר: 'לפתח חטאת רובץ' (בראשית ד, ז), ולכן

נקבעה מזוזה על פתח ביתו להגן עליו כשיצא. ובפנים הוא היצר הרע הפנימי שלו

וגו'." (משלי יח, יא).

אם עד כה סברנו, שכלי המלחמה המסוכנים ביותר של היצר הרע, המצוי בחוץ הם, התאוות והיצרים, הרי שלמדנו, שיש גם באמתחתו של היצר הרע, כלי נשק קטלניים יותר, הלוא הם – הלעג והקלס. הלוא אתם תלמידים יקרים, עדים על רבים, שרצו וגם התחילו לחזור בתשובה ולהתקרב לעבודת הבורא, הצליחו במלחמתם להתגבר על יצרים ותאוות קשים כשאול, אולם, נפלו וגם הוכרעו על ידי הלעג והקלס שבאה עליהם מן ההורים ובני המשפחה, מהחברים בעבודה ומהידידים בחברה.

זה שנים רבות, שאני תמה, למה כשאדם מתחיל לחזור בתשובה, מיד מתחילים הכל 'להטיף' לו מוסר, ואין הם רואים בכך התערבות בחיים האישיים של הזולת? בעוד, שבייחוד נורמות ההתנהגות של ידידיהם, אין הם מתערבים ומביעים דעה כלל וכלל. שהרי, בני תרבות הם ואין הם נכנסים 'לחיי הפרט' של הידיד. כשגבר נשוי מתחיל לחזור בתשובה, מתחיל לבקר בשיעורי תורה, מיד אומרת לו אשתו, שהוא יהרוס את חיי המשפחה וכך חוברים אליה, בני משפחה וידידים קרובים ומפעילים על האדם 'לחץ-מתון', שיחזור 'לדרך-הישר', יעזוב את כל 'השטויות' ויחזור להתנהג כיתר בני המשפחה. לצערנו, מכירים אנו גברים רבים, המתנהגים בצורה לא מוסרית, לא הגונה ולא ישרה, ואין איש מעיר להם שאם ימשיכו בדרך זו, חיי המשפחה שלהם יהרסו. אותו גבר, מנמק את התנהגותו הנלווה, במילה הנדושה 'חופש-הפרט'! בני המשפחה והידידים מסבירים, שהם אינם רוצים להתערב בחייו האישיים. מנין נובע השוני בדפוסי ההתנהגות והתגובה במצבים הנ"ל?

כשראיתי דברי הגר"א ז"ל, אורו עיני. שהרי ביאר לנו, ברוח-קודשו, שיש יצה"ר – שהוא מלאך, אשר תפקידו לתקוף ולהציק לכל מי שרוצה להתקרב לתורה ולתשובה. אולם, אין שום יצה"ר-מלאך שתפקידו 'להציק' לאנשים העושים עבירות שונות, אף כאלה המביאות להרס המשפחה. אותם אנשים התוקפים ולועגים למי שחוזר בתשובה, הם כפי שהגדיר זאת בספר "מכתב מאליהו": **'כלים ביד השטן'**! הם אינם מרגישים כלל וכלל, שהם עושים דבר רע ומכוער, מכיוון שלפי השקפת עולמם, מגונה הוא האדם המתקרב לאלוקים, ומתחיל לדקדק בשמירת המצוות שמתחייב בהן על ידי הקב"ה. ברם, כשיגיע לבי"ד של מעלה, תוצג לפניו השאלה, אם אמנם חרדת לשלמות הבית של אותה אשה מסוימת, למה לא דאגת לשלמות הבית כשהבעל התנהג בצורה מחפירה, שאמנם, הביאה בסופו של דבר, לגירושין תוך פגיעה באשה ובילדים? ואמנם, מתוך ניסיוני, ארוך השנים, יכול אני להעיד, שהחזרה בתשובה לא הביאה אף פעם לגירושין והרס המשפחה, אלא אם כן, שלום הבית, עמד לפני כן על 'כרעי-תרנגולת'. כמעט בכל המקרים, החזרה בתשובה הביאה לחיי משפחה הרבה יותר טובים. הסטטיסטיקה יכולה להוכיח דבר זה באופן ברור ביותר. בעוד, שאצל זוגות שאינם שומרים תורה ומצוות, אחוז הגירושין גואה ועולה, הרי שאצל החרדים על קיום המצוות, זהו דבר נדיר מאד.

הרי רק היום, בשעות הבוקר ניגש אלי אחד התלמידים החדשים, איש יקר ורם המעלה, שלאחר התלבטות ממושכת, הגיע להכרה ברורה, שהתורה המסורה לנו 'מורשה קהילת יעקב', היא האמת ואין בלתי. אולם, משדלפה הידיעה שהוא "חזר-בתשובה", כבר החלו להגיע אל אחיו טלפונים קנטרניים, רוויי לעג וליצנות. על כן, לימד הגר"א, שהמזוזה הנמצאת בפתחו של אדם, אמורה להלבישו 'שריון' אשר יגן עליו, בהיותו בסביבת רשעים וחטאים, ואף במושב לצים.

המזוזה מגינה על האדם מפני כוחות הטומאה

כיצד יכולה אותה מזוזה קטנה, הכתובה על פיסת קלף לשמור על קדושת האדם?
זאת נלמד מדברי הרמב"ם ז"ל:

**"חייב אדם להזהר במזוזה מפני שהיא חובת הכל תמיד וכל זמן שיכנס
ויצא יפגע ביחוד השם, שמו של הקדוש ברוך הוא, ויזכור אהבתו ויעור משנתו
ומשגיאותיו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא
ידיעת צור העולם ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים"** (הל' מזוזה ו, ג).

רגילים אנו להאמין, שהמזוזה שומרת רק את האדם ואת ביתו (ע"י מנחות יג, ב). וכך
הסביר גם אונקלוס הגר (ע"ז יא, א) לשליחי הקיסר הרומאי, שמלך בשר ודם שוכן בתוך
הבית, ומשרתיו וחייליו שומרים עליו מבחוץ. אבל עבדיו של הקב"ה נמצאים בבית,
ואילו מלך מלכי המלכים, שומרם מבחוץ, שנאמר: **"ה' יִשְׁמְרֶךָ צִאֲתֶךָ וּבֹאֲתֶךָ"** (תהלים קכא,
ח). ומרן בשו"ע (יו"ד, רפה, א) כתב, שמצוות מזוזה צריך להיזהר בה מאוד, כיוון שהיא
מביאה לאריכות ימים לבעל הבית, ולבני ביתו הגרים עמו. אולם, הרמב"ם הוסיף
והדגיש, שהיא שומרת עליו גם בהיותו מחוץ לביתו מבחינה רוחנית. היא מגינה עליו
מכל 'הבלי הזמן'! אולם, כיצד עושה זאת המזוזה? אומר רבינו: **"וכל זמן שיכנס ויצא
יפגע ביחוד ה' שמו של הקב"ה ויזכור אהבתו ויעור משנתו... ומיד הוא חוזר לדעתו
והולך בדרכי מישרים"**.

וצ"ב כיצד מזכירה המזוזה את אהבת ה'? ונראה, שהפירוש על דרך שאמר
אונקלוס: שכשבן ישראל רואה ש'אבינו מלכנו', ניצב מבחוץ ומגן עלינו **"כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ
עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֹף"** (דברים לב, יא. יעויין שם ברש"י), הרי שהוא מרגיש שה' אוהב אותו, וממילא,
גם הוא מתחיל לאהוב את ה'. ואז קדושתו יתברך מתלווה אליו, כנאמר: **"ה' צִלְךָ עַל
יָד יְמִינֶךָ"** (תהלים קכא, י). ברור מאליו, שהאדם העטוף בהילה של קדושה, אינו חושש מפני
המלעיגים עליו. שכן, החוסה בצילו של הקב"ה, כל 'החכמים-בעיניהם' כקליפת השום
נחשבים בעיניו. הוא שהתכוון הגר"א ז"ל בקוצר דבריו.

מעשה שהיה עם שופטת מחוזית

ברצוני, לספר לכם מעשה שהיה: בשעתו לאחר שמסרתי הרצאה באחד
הסמינרים, שהתקיימו ב"בית הארחה", שבבית וגן. נגשה אלי אשה, שראו עליה, שהיא
שייכת 'למעמד-הגבוה'. היא ספרה שאינה שומרת מצוות, היא הגיעה לסמינר לפי
בקשת בנה, ובפיה מספר שאלות. לאחר שסיימתי לענות לה, שאלתיה, כיצד התרשמה
מן הסמינר? היא ענתה: **"למעשה, התכוונתי לבוא רק להרצאות של הערב הראשון, כדי
לגרום נחת רוח לבני. אולם, ההרצאות היו כל כך מעניינות ומרתקות, המרצים בעלי
ידע רחב, רב-תחומי, בעלי כושר רטורי שאינני זוכרת כמותו. למרות שכבר השתתפתי
בעבר, בהרצאות, בימי עיון ובסמינרים בנושאים שונים, סמינר זה עלה על כולם. הייתה**

כאן אווירה מאוד פתוחה וסובלנית, איש לא הכתיב לי כיצד להתלבש, יכולתי לשאול כל מה שרציתי. כך שהארכת את שהותי, יום אחר יום, והנה רואה אתה, שנשארתי עד סוף הסמינר".

"האם תמליצי גם לידידות וידידים במקום עבודתך, לבוא לסמינר כזה?"

- "מה?! – פתחה עלי זוג עיניים – אני לא אגלה לאיש, במקום עבודתי, שהייתי בסמינר".

- "וזאת למה? וכי בושה היא, להשתתף בסמינר?"

- "אם ישמעו במקום עבודתי, שהייתי בסמינר של ארגון ... יגידו שהשתגעתי!"

- "הפעם, איני מבין את דבריך. הלוא, הסברת לי שהיה כל כך נעים ונחמד, אווירה טולרנטית, מרצים אינטלקטואלים, הרצאות מאלפות, אז למה חבריך לעבודה, יגיעו למסקנה, שאם היית בפורום כזה, סימן שהשתגעתי?"

- "במקום שאני עובדת, אם אדם פולט את המילים: 'בעזרת ה' – 'מרימים עליו גבה'!"

- נפרדנו לשלום, והיא המשיכה בדרכה. שאלתי את אחד מאנשי הצוות, באיזה מקום עובדת אותה גברת נכבדה? את שמה אמנם, הגידה לי, אך לעיסוקה ולמקום עבודתה, לא שאלתיה.

- "מה אינך יודע מי היא? היא שופטת בבית המשפט המחוזי!"

ראינו אפוא, שיעקב אע"ה יצא לגלות בלב כבד ובחרדה רבה. אולם, לאחר שהכין את עצמו י"ד שנה במקום של תורה, הצליח לצאת בשלום כש"כ: "וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם" (לג, יח), פירש"י: "שלם בגופו שנתרפא מצלעתו (שבת לג, ב). שלם בממונו שלא חסר כלום מכל אותו דורון. שלם בתורתו שלא שכח תלמודו בבית לבן". והרמב"ן הוסיף: "ויבא יעקב שלם מפדן ארם כאומר לחברו יצא פלוני מבין שני אריות ובא שלם, אף כאן ויבא יעקב שלם מלבן ומעשו, זה לשון רש"י". **כוח זה הוריש יעקב לכלל ישראל לדורי דורות.** הישרדותנו והצלחתנו במשך אלפי שנות גלות, בכל מקום יש ליהודים עושר וכבוד, בכל מקום הצלחנו לשמור על לימוד התורה וקיום המצוות והכל בזכות ישראל סבא!

סיכום: למה לא הלך יעקב מיד לחרון? למה הוסיף ללמוד עוד י"ד שנה ב"ישיבת עבר"? כיצד אפשר לשמור את העוצמה הרוחנית בגולה, או במקום טומאה? יעקב, היה צריך להתחזק ב"תורת הלחימה" בגלות. היא בנויה על שלשה יסודות: א. הכרה פנימית, שהקב"ה נמצא אתנו גם בחוץ. כוח זה שואבים מן המוזה. ב. להזכיר שם שמים, מתוך כוונה פנימית, בכל מעשה ומעשה. ג. להרבות בתפילה ובתחנונים, שהקב"ה יהיה בעזרנו.